

Στη Χάγη μόνο για την ανατολική Μεσόγειο

Τι συζητήθηκε στις συναντήσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τους πολιτικούς αρχηγούς για το ενδεχόμενο προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο

Του **ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ**
p.galiatsatos@realnews.gr

Στην εφ' όλης της ύλης συνέντευξη που παραχώρησε ο **Κυριάκος Μητσοτάκης**, αμέσως μετά την ανακοίνωση της επιλογής της **Αικατερίνης Σακελλαροπούλου** για την Προεδρία της Δημοκρατίας, αναφέρθηκε στο ενδεχόμενο προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης χωρίς καν να ερωτηθεί γι' αυτό. Για όσους παρακολουθούν προσεκτικά τις δηλώσεις του, αλλά και για όσους γνωρίζουν πώς σκέπτεται ο πρωθυπουργός για τα ελληνοτουρκικά, αυτό δεν αποτέλεσε έκπληξη. Το ενδεχόμενο προσφυγής στη Χάγη για την ΑΟΖ και την υφαλοκρηπίδα εξετάζεται διεξοδικά από τον ίδιο και τους επιτελείς του τους τελευταίους μήνες ως ύστατη λύση για τον τερματισμό της αχαλίνωτης τουρκικής επιθετικότητας και ιδιαίτερα, μάλιστα, μετά τη μείζονα πρόκληση του τουρκολιβικού μνημονίου. Το ενδεχόμενο προσφυγής στη Χάγη ήταν,

άλλωστε, κοινός τόπος σε όλες τις συναντήσεις που είχε ο Κυρ. Μητσοτάκης με τους πολιτικούς αρχηγούς μετά την επιστροφή του από τις ΗΠΑ, καθώς έθεσε και συζήτησε τον προβληματισμό του με τους **Αλέξη Τσίπρα**, **Φώφη Γεννηματά**, **Κυριάκο Βελόπουλο** και **Γιάννη Βαρουφάκη** την προπερασμένη Παρασκευή αλλά και με τον **Δημήτρη Κουτσούμπα** τη Δευτέρα. Ωστόσο, στις συζητήσεις αυτές και όπου υπήρξε χρόνος και διάθεση για συζήτηση, ο πρωθυπουργός προχώρησε ένα βήμα παρακάτω και αποκάλυψε στους πολιτικούς αρχηγούς και τις σκέψεις που γίνονται στο επιτελείο του για μια ενδεχόμενη προσφυγή στη Χάγη που θα αφορά τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας, αλλά μόνο για την ανατολική Μεσόγειο. Ο διαχωρισμός της ανατολικής Μεσογείου από το Αιγαίο και η προσφυγή για τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία μόνο για την περιοχή αυτή είναι μια σκέψη που δείχνει ότι το πρωθυπουργικό επιτελείο έχει κάποια πλεονεκτήματα. Κατ' αρχάς, απλοποιεί και καθιστά πιο εύκολη τη διαδικασία σύνταξης του συνυποσχετικού. Το μόνο που θα πρέπει να συμφωνήσουν Ελλάδα και Τουρκία θα είναι σε ένα ερώτημα, με το οποίο θα ζητούν από το Διεθνές Δικαστήριο, με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας, να εκφέρει γνώμη για τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία νοτίως ενός συγκεκριμένου παράλληλου (που πιθανότατα θα εφάπτεται του νοτίου άκρου της Ρόδου). Η εξαίρεση του Αιγαίου από αυτή τη διαδικασία σημαίνει ότι η Αθήνα αποφεύγει και δεν δίνει την ευκαιρία στους Τούρκους να θέσουν ζητήματα στα οποία επανέρχονται με έμφαση τα τελευταία χρόνια, όπως οι «γκρίζες

ζώνες», η αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, ή ακόμα και το θέμα των ορίων του ελληνικού εναέριου χώρου, καθώς αυτά αφορούν πρώτα και κύρια το Αιγαίο. Επίσης, μια τέτοια διαδικασία θα ήταν μια άμεση απάντηση στο πρόβλημα που καίει τώρα την Ελλάδα και αυτό δεν είναι άλλο από το τουρκολιβικό μνημόνιο συνεργασίας. Το βασικό πλεονέκτημα αυτής της λύσης, ωστόσο, είναι ότι θεωρητικά καθιστά την προσφυγή εφικτή, αφού κανείς δεν περιμένει ότι η Τουρκία θα υπαναχωρήσει από τα θέματα που έχει θέσει και αφορούν το Αιγαίο και καμία ελληνική κυβέρνηση δεν πρόκειται να δεχτεί να θέσει στην κρίση του Διεθνούς Δικαστηρίου την κυριαρχία της στα νησιά και στις βραχονησίδες. Το μόνο θέμα που θα τεθεί στην κρίση του Διεθνούς Δικαστηρίου είναι ο

Η Αθήνα θέλει να αποφύγει να ανοίξουν ζητήματα όπως οι «γκρίζες ζώνες» και η αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου

καθορισμός της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ και δεν είναι τυχαίο πως ο πρωθυπουργός το επανέλαβε αυτό και στη συνέντευξή του στον Alpha, στην οποία ωστόσο έκανε λόγο για το Αιγαίο και την ανατολική Μεσόγειο. Το θέμα θεωρείται ακόμα πρόωρο, καθώς ο πολιτικός διάλογος (σε επίπεδο γενικών γραμμάτων ΥΠΕΞ) ξεκίνησε μόλις πριν από μια εβδομάδα και το κλίμα έντασης δεν επιτρέπει τέτοιες κινήσεις. Θα πρέπει πρώτα να αποκλιμακωθεί η ένταση, να προχωρήσουν τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα ώστε να ξεκινήσουν διερευνητικές επαφές και, αν αυτές δεν αποδώσουν, τότε να αποφασιστεί η προσφυγή.

Τα μειονεκτήματα
Στην κυβέρνηση πάντως γνωρίζουν ότι μια ενδεχόμενη προσφυγή μόνο για την ανατολική Μεσόγειο έχει και σοβαρά μειονεκτήματα για τη χώρα μας. Το σημαντικότερο είναι ότι στην περιοχή για την οποία θα αναφέρεται η προσφυγή η κατάσταση δεν είναι τόσο συντριπτικά ευνοϊκή για τη χώρα μας όπως στο Αιγαίο. Το Δικαστήριο της Χάγης δεν θα εφαρμόσει, άλλωστε, το Δίκαιο της Θάλασσας κατά γράμμα, θα λειτουργήσει πολιτικά, θα προσπαθήσει να αποδώσει δίκιο και στις δύο πλευρές. Ετσι δεν είναι απίθανο να αποφασίσει μειωμένη ή και ελάχιστη επήρεια για το Καστελλόριζο. Ούτως ή άλλως, η κυβέρνηση κινδυνεύει να κατηγορηθεί για εθνική μειοδοσία αφού, χωρίζοντας τη θαλάσσια επικράτεια της χώρας σε Αιγαίο και ανατολική Μεσόγειο, αποδέχεται επί της ουσίας τον ισχυρισμό **Νταβούτογλου** ότι το Καστελλόριζο ανήκει στην ανατολική Μεσόγειο. Η προσφυγή στη Χάγη είναι μια εναλλακτική που εξετάζει το πρωθυπουργικό επιτελείο, έχοντας καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η πολιτική που επένδυε στην ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας δεν λειτουργεί και ότι η Ελλάδα χρειάζεται άμεσα λύσεις, καθώς το ισοζύγιο των δυναμένων λειτουργεί κάθε χρόνο εναντίον της. Σε κάθε περίπτωση, ο πρωθυπουργός έχει υπόψη του τα υπέρ και τα κατά. Και από τις κινήσεις του, από το ότι δηλαδή καθιστά τους πολιτικούς αρχηγούς κοινωνούς του προβληματισμού του, συνάγεται ότι σε αυτό το θέμα δεν θα κινηθεί μόνος του. Σύμφωνα με πληροφορίες, όταν θα έρθει η ώρα να αποφασιστεί ή όχι η προσφυγή, δεν θα πάρει την απόφαση μόνος του, αλλά σε ένα συμβούλιο πολιτικών αρχηγών.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παρεμβάσεις

■ **ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΡΑΓΔΑΙΕΣ.** Τα πιόνια στη διπλωματική σκακιέρα κινούνται συνεχώς. Στην Ελλάδα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε επιτέλους ότι δεν προσφέρει τίποτα ούτε ο ενθουσιασμός ούτε η απογοήτευση μετά από κάθε κίνηση των παικτών. Απαιτούνται ψυχραιμία, ανάλυση και κατά το δυνατόν πρόβλεψη. Η Τουρκία, με τη διαχρονική αναθεωρητική της στόχευση, την ετοιμότητά της να δημιουργεί τετελεσμένα και την απόφασή της να προχωρήσει, αν το επιλέξει, σε στρατιωτική εμπλοκή στη Λιβυκή Σαχάρα έχει αναπόφευκτα το τακτικό πλεονέκτημα. Είναι τέτοια η φύση της ελληνοτουρκικής αντιπαλότητας που η Τουρκία, εύκολα ή δύσκολα, θα βρίσκεται ένα βήμα μπροστά από μια χώρα status quo όπως η Ελλάδα. Πέρα, όμως, από τη ρουτίνα της έντασης, ακόμα και όταν αυτή αποκτά περιφερειακή διάσταση όπως στην τρέχουσα συγκυρία, το ζητούμενο για τη χώρα δεν μπορεί να είναι άλλο από την πλήρη εξομάλυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων σε ένα πλαίσιο που θα ικανοποιεί τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα. Μια βασική προϋπόθεση φυσικά είναι η αναστύλωση της αποτρεπτικής ικανότητας της πατρίδας μας. Με δεδομένες

© **Κώστας Υφαντής**
Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων
στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και
επισκέπτης καθηγητής στο
Πανεπιστήμιο Kadir Has της
Κωνσταντινούπολης

τις προθέσεις της Τουρκίας να... φινλανδοποιήσει την ελληνική εξωτερική πολιτική και ασφάλεια και την άσκηση της ελληνικής κυριαρχίας, δεν υπάρχει τίποτα πιο σημαντικό από την ικανότητα της χώρας να σχετικοποιεί τις τουρκικές επιδιώξεις. Η αποτροπή είναι υπέρτατη στρατηγική αναγκαιότητα,

διαπραγματεύσεις, στην οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ είναι η βασική θέση της χώρας εδώ και 45 χρόνια. Είναι η θέση που ενισχύει αποφασιστικά τη διεθνή νομιμοποίηση των ελληνικών επιχειρημάτων. Η συζήτηση που εσχάτως έχει ανοίξει για τη χρησιμότητα αυτής της εθνικής θέσης τη δεύ-

ρώνει τη νομιμοποίηση της επίλυσης της διαφοράς -εάν και όταν φτάσουμε στο τέλος του δρόμου- είναι ίσως προβληματική. Η Ελλάδα οφείλει να κινηθεί γρήγορα και να προσπαθήσει να οριοθετήσει τη συζήτηση. Η οριοθέτηση με τις άλλες χώρες της περιοχής, με βάση της πρόνοιες της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, είναι μια ζωτικής σημασίας στρατηγική επιλογή. Η μερική επέκταση των χωρικών υδάτων επίσης. Μια επικοινωνιακή καταιγίδα με νέες ιδέες από την εργαλειοθήκη της «επίλυσης συγκρούσεων» είναι επίσης κρίσιμη. Οι διερευνητικές επαφές έχουν εξαντλήσει τη διπλωματική τους χρησιμότητα, τουλάχιστον όπως συμφωνήθηκαν πριν από δύο δεκαετίες. Μπορούμε να διαμορφώσουμε τη συζήτηση με τους όρους που εξυπηρετούν τα εθνικά συμφέροντα; Η Τουρκία σίγουρα θα επιδιώξει -ήδη το κάνει- να θέσει θέματα που μας είναι αδύνατον να συζητήσουμε. Τα θέτει έτσι κι αλλιώς με την απειλή κλιμάκωσης της έντασης και χρήσης βίας. Κανένας δεν μπορεί να συζητά υπό το κράτος απειλών. Αλλά μπορεί να εκθέτει την αδιαλλαξία της άλλης πλευράς παρουσιάζοντας μια θετική ατζέντα.

Ζητούμενα η εξομάλυνση των σχέσεων και η αποτροπή

όμως δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά εργαλείο που θα αναγκάσει την Αγκυρα να σεβαστεί το πλαίσιο που προτιμούμε, δηλαδή την επίλυση της νομικής διαφοράς της οριοθέτησης στο πλαίσιο των προβλέψεων του Διεθνούς Δικαίου. Η προσφυγή στη διεθνή Δικαιοσύνη ως τελική κατάληξη της αποτυχίας μας (Αθήνας και Αγκυρας) να καταλήξουμε, μετά από διαβουλεύσεις και

τερη δεκαετία του 20ού αιώνα μπορεί υπό προϋποθέσεις να είναι χρήσιμη. Η αμφισβήτησή της μπορεί να ενισχύσει τη διαπραγματευτική θέση της Αθήνας, αναδεικνύοντας τα όρια μέσα στα οποία οφείλει να κινηθεί. Όμως, η συνολική απόρριψή της ως κρίσιμη διάσταση της ελληνικής στρατηγικής, χωρίς να προτείνεται κάτι άλλο στη θέση της, κάτι που να κατοχυ-

Τρεις
διεθνολόγοι
και
καθηγητές
γράφουν στην
«R» για τις
συνέπειες
μιας
προσφυγής
στο Διεθνές
Δικαστήριο

Οι κίνδυνοι στον δρόμο για τη Χάγη

Του **ΘΑΝΟΥ ΜΟΡΙΑΤΗ**
th.moriatis@realnews.gr

Τα σενάρια μιας ενδεχόμενης προσφυγής της Ελλάδας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης αναλύουν στη **Realnews** τρεις διεθνολόγοι και καθηγητές, με αφορμή την κρίση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά την υπογραφή μνημονίου της γειτονικής χώρας με τη Λιβύη. Οι Πέτρος Λιάκουρας, Κώστας Υφαντής και Αθανάσιος Δρούγος παραθέτουν στα άρθρα τους μια πλήρη χαρτογράφηση των συνεπειών, αλλά και των κινδύνων αυτής της επιλογής.

Αχαρτογράφητα και πολύ επικίνδυνα νερά

■ **ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΙ** κύκλοι της πολιτικής ζωής μας, αλλά και ορισμένοι νομικοί επανέφεραν τελευταία στην επικαιρότητα την επιλογή της προσφυγής μας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, στην Ολλανδία, για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας με την Τουρκία, σε μια χρονική περίοδο όπου η τουρκική προ-

κλητικότητα και θρασύτητα κλιμακώνονται κατά γεωμετρική πρόοδο, ενώ οι κινήσεις της Αγκυρας στο Λιβυκό Πέλαγος και στην περιοχή της Τριπολιτάνας προκαλούν εύλογες ανησυχίες με όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά στον θαλάσσιο χώρο νότια των Καλύμνου

- Κάσου ως και του νομού Λασιθίου. Ως εκ τούτου, η χρονική περίοδος που βιώνουμε την οπλοποίηση εκ μέρους της Αγκυρας των πλωτών γεωτρήσεων γύρω από την κυπριακή ΑΟΖ, τις μαζικές αεροπορικές έως και ναυτικές παραβιάσεις του εναερίου και θαλάσσιου χώρου μας (από το σύμπλεγμα των Οινουσσών μέχρι το σύμπλεγμα της Μεγίστης/Καστελλόριζου), την ασύμμετρη απειλή του λαθρο-

© **Δρ Αθανάσιος Ε. Δρούγος**
Διεθνολόγος - γεωστρατηγικός
αναλυτής

μεταναστευτικού για τα νησιά μας, έως και την επεκτατική εμπλοκή της ερνοτογανικής Τουρκίας στην έρημο της Λιβύης (μέσω των δύο μνημονίων Αγκυρας - Τρίπολης) χρονικά δεν είναι καθόλου κατάλληλη η κίνηση να πάμε στο Παλάτι της Ειρήνης στη Χάγη. Τουναντίον, είναι πάρα πολύ πιθανό να εμφανιστεί υποτροπή σε μια τέτοια περίπτωση και μέσω αυτής οι Τούρκοι να ανοίξουν και άλλα κεφάλαια (πέραν της υφαλοκρηπίδας) που είναι απλά μονομερείς διεκδικήσεις της Αγκυρας σε βάρος εθνικών μας συμφερόντων (χωρικά ύδατα - καθεστώς νησιών μας - έρευνα - διάσωση). Η αρνητική εμπειρία της δεκαετίας του '70 (Καραμανλή - Ντεμιρέλ) από τη Χάγη, η προφανής αδυναμία σύναψης συνοπτικού για την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο με την Τουρκία (είναι πάρα πολύ δύσκολο), το γεγονός ότι η Τουρκία (μαζί με τις ΗΠΑ, το Ισραήλ και τη Βενεζουέλα) δεν έχει υπογράψει/επικυρώσει την τρίτη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του Μοντένγκο Μπέι/Τζαμάικα του 1982, αλλά και τη Διεθνή Συνθήκη για την Υφαλοκρηπίδα του 1958 είναι αρνητικά στοιχεία, που, λαμβάνοντας υπ' όψιν την επιτήδεια διπλωματία των Τούρκων, είναι πολύ πιθανό να μας οδηγήσουν σε άλλες «ατραπούς» και να προστε-

■ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ

Τουρκίας - Λιβύης για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών έχει προκαλέσει μια νομική διαφορά. Η Τουρκία εκμηδενίζει την όποια επήρεια παράγουν οι ακτές των νησιών του τόξου Ρόδου - Κρήτης, στηριζόμενη σε μια ακραία εκδοχή, καθ' όλα αυθαίρετη, τόσο ως προς την ερμηνεία όσο και ως προς την εφαρμογή της ευθυδικίας. Η Ελλάδα, στο μνημόνιο αυτό, αυθαίρετα αποκόπτεται από τη διεκδίκηση των θαλάσσιων ζωνών που θα της αναλογούν, μετά από οριοθέτηση μεταξύ όλων των κρατών της περιοχής της ανατολικής Μεσογείου. Το μνημόνιο είναι μια κανονική συμφωνία που δεσμεύει τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, την Τουρκία και τη Λιβύη. Η Ελλάδα είναι μη συμβαλλόμενο μέρος και έναντί της δεν παράγονται έννομες συνέπειες από τη συμφωνία. Θεωρεί, δε, ότι παραβιάζονται το Διεθνές Δίκαιο και τα νόμιμα συμφέροντά της, αφού η συμφωνία αυτή την εμποδίζει να διεκδικεί υφαλοκρηπίδα. Η Ελλάδα μπορεί επιπλέον να προσάψει στην Τουρκία ότι ενεργεί κατά παραβίαση της καλής πίστης, αφού δεν καθορίζει τα όρια άσκησης των δικαιωμάτων με συμφωνία μεταξύ όλων των χωρών της περιοχής, όπως προβλέπεται

© **Πέτρος Λιάκουρας**
Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου
στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς

στη Σύμβαση Δικαίου της Θάλασσας. Εκ παραλλήλου, θεωρεί ότι η Τουρκία με τη συμφωνία εξυπηρετεί έναν διαφορετικό στόχο και ότι επιδιώκει να

αποκλείσει την Ελλάδα και την Κύπρο από διεκδικήσεις τους, που προωθούν με καλή πίστη στην ανατολική Μεσόγειο. Στην πραγματικότητα, η συμφωνία Τουρκίας - Λιβύης προοπτικά εξελίσσεται ώστε να στρέφεται επί ζημιά της Ελλάδας. Προς τούτο και η Τουρκία οριοθετεί με τη Λιβύη, αντί να ορι-

σ οδηγεί σε επικίνδυνο αδιέξοδο και εστία μόνιμης αντιπαράθεσης. Και αυτό διότι λόγω και της αμφισβήτησης και της μη δέσμευσής της, η Ελλάδα θα συνεχίσει να διεκδικεί τις περιοχές της υφαλοκρηπίδας που θα της αναλογούν με βάση μια οριοθέτηση, προσκαλώντας τα αντικείμενα κράτη να υιοθετηθεί η

και των συντεταγμένων, συνθέτουν ένα είδος μονομερούς οριοθέτησης, περιφρονώντας την πτυχή της αναγκαίας -κατά τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας- συναίνεσης, και στιγδήποτε προάγεται ως αξίωση και όχι με την πρόθεση του διαλόγου δεν διευκολύνει την τάξη που απαιτείται για τις θαλάσσιες ζώνες. Και σε κάθε νομική διαφορά προβάλλει η ειρηνική επίλυση. Αν ακολουθήσουμε τη λογική της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας για τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, προέχει η διαπραγμάτευση με στόχο την οριοθέτηση με συμφωνία και με στόχο να επιτευχθεί ένα δίκαιο αποτέλεσμα. Σε περίπτωση που δεν ευοδώσει η διαπραγμάτευση, τότε οι χώρες των οποίων οι ακτές δημιουργούν επικαλύψεις αξιώσεων, πρέπει να αναζητήσουν τη διευθέτηση διά της δικαστικής οδού ή της οδού της διαιτησίας ή άλλου δικαιοδοτικού μέσου. Για τα κράτη-μέρη στη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας προβλέπεται ο μηχανισμός δικαιοδοτικής επίλυσης, με το Δικαστήριο Δικαίου της Θάλασσας να καταλαμβάνει υψηλή θέση, αν το έχουν επιλέξει τα κράτη κατά την επικύρωση της Σύμβασης ή προσχώρησης σε αυτήν. Διαφορετικά, η προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης είναι μια σταθερή επιλογή, την οποία, λόγω και της σταθερής ενασχόλησής του με υποθέσεις οριοθετήσεων, τα κράτη προτιμούν, όπως αποδεικνύεται εμπειρικά. Ένα Διαιτητικό Δικαστήριο και η ad hoc διαιτησία συμπληρώνουν το κεφάλαιο περί μηχανισμού επίλυσης στο πλαίσιο της Σύμβασης. Η Τουρκία δεν είναι μέρος στη Σύμβαση και το κεφάλαιο του μηχανισμού προσφέρεται μόνο για τα κράτη-μέρη. Το Διεθνές Δικαστήριο υπάρχει ως νομικό μέσο διευθέτησης ανεξαρτήτως της Σύμβασης και δέχεται προσφυγές αν τα κράτη αποδέχονται την υποχρεωτική δικαιοδοσία ή την αποδέχονται με βάση μια διαιτητική ρήτρα σε οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ των μερών της διαφοράς ή, τέλος, με συνυποσχετικό αν δεν πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις, ή ανεξάρτητα από αυτές, αναγνωρίζοντας τη δικαιοδοσία για τη νομική επίλυση. Σε μια διαφορά για την οριοθέτηση με την Τουρκία, πιθανόν η τελευταία να μην παραμείνει μόνο στο θέμα της διαφοράς, αλλά να ζητήσει να περιληφθούν και άλλα θέματα δικής της ιεράρχησης. Αυτό ίσως συμβεί στο στάδιο της σύναψης του συνυποσχετικού. Σκόπιμο θα ήταν να προηγηθεί η διερεύνηση των προθέσεων, αυτό που αποκαλούμε διερευνητικές επαφές, ώστε να περιοριστεί και να επικεντρωθεί το αντικείμενο του ερωτήματος στο ένα ζήτημα στο οποίο έγινε η διαπραγμάτευση και δεν απέδωσε. Διότι, όσο αυξάνει η ύλη του ερωτήματος προς εκδίκαση, τόσο θα υπάρχει αποπροσανατολισμός από το βασικό ζήτημα της οριοθέτησης, αφού αυτό οδήγησε στο δίλημμα της επίλυσης με νομικά μέσα ως την κατ' εξοχήν νομική διαφορά. Και χωρίς την επίλυση της νομικής διαφοράς, δεν είναι δυνατόν τα κράτη να καθορίσουν τα όρια άσκησης των δικαιωμάτων τους επί των πόρων της αναλογούσας τους υφαλοκρηπίδας. Μάλιστα, όπως ορίζει η Σύμβαση, η οριοθέτηση ενεργείται διμερώς είτε με συμφωνία είτε με την παραπομπή στη δικαστική επίλυση.

Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης vs μνημόνιο Λιβύης - Τουρκίας;

οθετεί με τα πλησιέστερα ελληνικά νησιά. Η συμφωνία/μνημόνιο Τουρκίας - Λιβύης είναι αμφισβητούμενη ως προς τον τύπο και την ουσία της και η Ελλάδα, παρότι δεν μπορεί ως τρίτο μέρος να την ακυρώσει, διότι ακύρωση μπορεί να εγερθεί για συγκεκριμένους λόγους μόνο από τα συμβαλλόμενα μέρη, εντούτοις θα την εκλαμβάνει ως μη αντιπάζμη έναντί της. Η θέση αυτή

σχετική συμφωνία. Σε αυτήν την περίπτωση, αναμφίβολα δημιουργείται νομική διαφορά. Αλλά τέτοια διαφορά υπάρχει ήδη από τη στιγμή που η Ελλάδα έχει καταθέσει τη διαμαρτυρία της για την παράνομη, όπως τη χαρακτηρίζει, συμφωνία που ζημιώνει τις νόμιμες διεκδικήσεις της. Οι μονομερείς ενέργειες, όπως και οι δηλώσεις και οι απεικονίσεις διεκδικήσεων επί χάρτου

θούν και άλλα «ζητήματα». Η Αγκυρα επί χρόνια εμμένει σε επίλυση «ζητημάτων» σε διμερή βάση, κάτι που και αυτή η επιλογή έχει τις δικές της «παρενέργειες». Στη Χάγη απαιτείται συνυποσχετικό που δεν είναι εύκολο να υπογράψεις με τους Τούρκους. Η Αγκυρα μπορεί να συνδέσει το θέμα της υφαλοκρηπίδας με ζητήματα του πλάτους των χωρικών υδάτων στο Αιγαίο, δικαιωμάτων για ΑΟΖ κ.ά. Η αναθεωρητική τακτική της, καθώς και το μνημόνιο για τη θαλάσσια δικαιοδοσία με τη Λιβύη του Νοεμβρίου του 2019 δημιουργούν μία όχι καλή και διαχειρίσιμη εξέλιξη στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Αν προσφύγουμε, δεν είναι βέβαιο ότι θα δικαιωθούμε στο 100%. Τα μέλη του Διεθνούς Δικαστηρίου επιλέγονται βάσει

αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και ως εκ τούτου σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι αποφάσεις έχουν και έντονα πολιτικοποιημένες παραμέτρους και τοποθετήσεις, που επηρεάζονται από τα μόνιμα κράτη-μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (μέρος του οποίου είναι το Διεθνές Δικαστήριο). Ένα ποσοστό π.χ. του 60%-70% δικαίωσης θα προκαλέσει και άλλα προβλήματα, ειδικά στον χειρισμό της απόφασης, που -υπόψη- είναι δεσμευτική. Υπάρχουν χώρες που για παρεμφερή ζητήματα προσέφυγαν στη Χάγη και δεν δικαιώθηκαν, όπως το 1982 και το 1985 η Μάλτα και η Τυνησία απέναντι στην τότε κανταφική Λιβύη. Υπάρχει η περίπτωση των νησιών στην Καραϊβική μεταξύ Κολομβίας και Νικαράγουας, ενώ ακόμα πιο ανησυχητική ήταν αυτή η «συμβιβαστική» απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου του 2009 με την προσφυγή του Κιέβου για την περίπτωση του Φιδονησίου (Serpent Island), μεταξύ Ρουμανίας και Ουκρανίας, κοντά στο Δέλτα του Δούναβη στη Μαύρη Θάλασσα. Η Τουρκία θέτει αποκλειστικά πολιτικά ζητήματα και πολυδιάστατες διεκδικήσεις σε βάρος μας και αποδέχεται μόνο ό,τι τη συμφέρει. Απορρίπτει ότι τα νησιά μας έχουν υφαλοκρηπίδα, είναι αναθεωρητική η στάση της απέναντι στα μικρά νησιά του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος, με κινήσεις της αμφισβητεί τη Συνθήκη ενσωμάτωσης στον εθνικό κορμό των Δωδεκανήσων, ενώ επιδιώκει παντοιοτρόπως την αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης του 1923. Εμείς δεν διεκδικούμε τίποτα από την Τουρκία, ενώ συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Συνεπώς, δεν ενδείκνυται προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο, γιατί είναι αρκετά πιθανή η περίπτωση ακόμα μεγαλύτερης χειροτέρευσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Αυτοί που εισηγούνται τέτοιες επιλογές, νομίζουν ότι περπατούν σε διεθνο-νομική Εδέμ, ενώ στην πραγματικότητα ανοίγουν «πόρτες και παράθυρα» για κλιμάκωση και επιδείνωση των σχέσεων Αθήνας - Αγκυρας.

ναντι στα μικρά νησιά του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος, με κινήσεις της αμφισβητεί τη Συνθήκη ενσωμάτωσης στον εθνικό κορμό των Δωδεκανήσων, ενώ επιδιώκει παντοιοτρόπως την αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης του 1923. Εμείς δεν διεκδικούμε τίποτα από την Τουρκία, ενώ συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Συνεπώς, δεν ενδείκνυται προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο, γιατί είναι αρκετά πιθανή η περίπτωση ακόμα μεγαλύτερης χειροτέρευσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Αυτοί που εισηγούνται τέτοιες επιλογές, νομίζουν ότι περπατούν σε διεθνο-νομική Εδέμ, ενώ στην πραγματικότητα ανοίγουν «πόρτες και παράθυρα» για κλιμάκωση και επιδείνωση των σχέσεων Αθήνας - Αγκυρας.